

**USTAWA**  
**z dnia 21 sierpnia 1997 r.**

**Prawo o ustroju sądów wojskowych**

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1997 r. Nr 117, poz. 753, z 1999 r. Nr 75, poz. 853, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256.

**Rozdział 1**  
**Przepisy ogólne**

**Art. 1**

- § 1. S dy wojskowe sprawuj w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwo ci w sprawach karnych oraz orzekaj w innych sprawach, je eli zostały one przekazane do ich wła ciwo ci odr bnymi ustawami.
- § 2. W wypadkach przewidzianych w ustawach s dy wojskowe sprawuj wymiar sprawiedliwo ci w sprawach karnych w stosunku do osób nie nale cych do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

**Art. 2.**

Do s dów wojskowych oraz ołnierzy pełni cych słu b w tych s dach maj zastosowanie przepisy dotycz ce jednostek wojskowych i ołnierzy w czynnej słu bie wojskowej, je eli ustawa nie stanowi inaczej.

**Art. 3.**

- § 1. S dami wojskowymi s wojskowe s dy okr gowe i wojskowe s dy garnizonowe.
- § 3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwo ci, po zasi gni ciu opinii Krajowej Rady S downictwa, tworzy i znosi, w drodze rozporz dzenia, s dy wojskowe oraz okre la ich siedziby i obszary wła ciwo ci. § 2 w art. 3 skreślony
- § 4. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwo ci mo e tworzy i znosi , w drodze rozporz dzenia, wydziały zamiejscowe poza siedzibami wojskowych s dów garnizonowych.
- § 5. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwo ci, w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, mo e tworzy , w drodze rozporz dzenia, inne s dy wojskowe ni okre lone w § 1.
- § 6. Do s dów, o których mowa w § 5, stosuje si odpowiednio przepisy ustawy.

**Art. 4.**

- § 1. Działalność służb wojskowych jest finansowana z wyodrębnionych środków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej.
- § 2. Minister Obrony Narodowej, jako dysponent budżetu, nie jest uprawniony do dokonywania przeniesień, o których mowa w art. 96 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 6, poz. 69, Nr 12, poz. 136, Nr 48, poz. 550, Nr 95, poz. 1041, Nr 119, poz. 1251 i Nr 122, poz. 1315 oraz z 2001 r. Nr 45, poz. 497, Nr 46, poz. 499 i Nr 88, poz. 961), jeżeli powodowałyby to zmniejszenie wydatków w rozdziale klasyfikacji wydatków dotyczących służb wojskowych.
- § 3. Organami kierującymi gospodarką finansową służb wojskowych są prezesi tych służb.
- § 4. Projekty planów finansowych oraz plany finansowe dla służb wojskowych opracowują prezesi tych służb, według zasad określonych w odrębnych przepisach o finansach publicznych, które dyrektor departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4, przedkłada Krajowej Radzie Sądownictwa, a ta na ich podstawie składa wnioski do Ministra Obrony Narodowej o opracowanie dochodów i wydatków służb wojskowych.
- § 5. Organy wymienione w § 4, są związane założeńiami, o których mowa w art. 82 ust. 1, ustawy o finansach publicznych.
- § 6. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady planowania i prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej służb wojskowych.

**Art. 5.**

- § 1. Nadzór nad działalnością służb wojskowych w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy.
- § 2. Zwierzchni nadzór nad służbami wojskowymi w zakresie organizacji i działalności administracyjnej sprawuje Minister Sprawiedliwości.
- § 3. Nadzór w zakresie czynnej służby wojskowej obierają pełniące służbę w służbach wojskowych sprawuje Minister Obrony Narodowej.
- § 4. Zadania zwierzchniego nadzoru, o którym mowa w § 2 i 3, wykonuje komórka organizacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości w randze departamentu.
- § 5. Dyrektora departamentu, o którym mowa w § 4, powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej spośród sędziów wojskowych służb okręgowych.
- § 6. Sędziów na stanowiska sędziów w departamencie, o którym mowa w § 4, powołuje, spośród sędziów wojskowych służb okręgowych, i odwołuje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

**Art. 6.**

Minister Sprawiedliwości przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Krajowej Radzie Sądownictwa informacje o działalności służb wojskowych.

**Art. 7.**

- § 1. S dy wojskowe rozpoznaj sprawy w swojej siedzibie, z zastrze eniem § 2 i 3.
- § 2. Je eli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwo ci, s dy wojskowe mog rozpoznawa sprawy lub pełni inne czynno ci poza svoj siedzib , a w razie konieczno ci i poza obszarem swojej wła ciwo ci, w tym równie - je eli umowa mi dzynarodowa tak stanowi - poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.
- § 3. W wypadku okre lonym w § 2 rozpoznawanie spraw karnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odbywa si tylko w siedzibach s dów wojskowych lub s dów powszechnych.

**Art. 7a.**

Osoby pozostaj ce ze sob w stosunku pokrewie stwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, mał onkowie oraz rodze - stwo nie mog by s dziami oraz asesorami s dowymi w tym samym s dzie.

**Art. 8.**

- § 1. W wypadkach, w których ustawy przewiduj wniesienie do s du wojskowego rodka odwoławczego od orzecz e lub decyzji wydanych przez organy wojskowe, spraw rozpoznaje wojskowy s d garnizonowy obejmuj cy svoj wła ciwo ci jednostk wojskow , w której olnierz pełni czynn słu b wojskow lub pracownik jest zatrudniony, je eli te ustawy nie stanowi inaczej.
- § 2. W sprawach, o których mowa w § 1, je eli ustawy nie stanowi inaczej, stosuje si odpowiednio przepisy Kodeksu post powania karnego dotycz ce post powania odwoławczego.

**Rozdział 2****Samorząd sędziowski i organy sądów****Art. 9.**

Organem samorz du s dziowskiego jest Zgromadzenie S dziów S dów Wojskowych.

**Art. 10.**

- § 1. Zgromadzenie S dziów S dów Wojskowych, zwane dalej "Zgromadzeniem", tworzą s dziowie s dów wojskowych.
- § 2. Zgromadzeniu przewodniczą - na przemian - prezesi wojskowych s dów okręgowych. Kadencja przewodniczącego trwa 2 lata.
- § 3. Do zadań Zgromadzenia należą:
- 1) przedstawianie Krajowej Radzie S downictwa kandydatów na stanowiska s dziów wojskowych s dów garnizonowych oraz wojskowych s dów okręgowych,

- 2) wybór członka Krajowej Rady S downictwa,
  - 3) wybór członków kolegiów wojskowych s dów okr gowych,
  - 5) wybór rzecznika dyscyplinarnego spo ród s dziów s dów wojskowych,
  - 6) wysłuchiwanie informacji dyrektora departamentu, o którym mowa w art. 5 **pkt 4 w § 3 w art. 10**  
§ 4, o działalno ci s dów wojskowych oraz wyra anie opinii w tym zakre- **skreślony**  
sie,
  - 7) podejmowanie działań w zakresie doskonalenia kwalifikacji zawodowych  
s dziów i działalno ci s dów wojskowych,
  - 8) wypowiedanie si w sprawach obowi zków i praw s dziów,
  - 9) wyra anie opinii w sprawach zgłoszonych przez Krajow Rad S downic-  
twa, Ministra Sprawiedliwo ci, Ministra Obrony Narodowej oraz dyrektora  
departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4.
- § 4. Do wyboru oraz wyra ania opinii, o których mowa w § 3, wymagana jest  
obecno przynajmniej dwóch trzecich liczby członków Zgromadzenia, a  
uchwały w tych sprawach zapadaj bezwzgl dn wi kszo ci głosów.
- § 5. W sprawach, o których mowa w § 4, obowi zuje głosowanie tajne, je eli -  
danie takie zgłosi chocia by jeden z obecnych na posiedzeniu członków  
Zgromadzenia.
- § 6. S dziowie s dów wojskowych s obowi zani bra udział w posiedzeniach  
Zgromadzenia. Asesorzy s dów wojskowych mog bra udział w posiedze-  
niach Zgromadzenia bez prawa głosowania i wyboru.
- § 7. Zgromadzenie zbiera si co najmniej raz w roku. Posiedzenie Zgromadzenia  
zwołuje jego przewodnicz cy z własnej inicjatywy, na wniosek Ministra  
Sprawiedliwo ci, Ministra Obrony Narodowej, dyrektora departamentu, o  
którym mowa w art. 5 § 4, albo na wniosek jednej pi tej liczby członków  
Zgromadzenia.
- § 8. Szczegółowy tryb odbywania posiedze Zgromadzenia S dziów S dów Woj-  
skowych okre la regulamin uchwalony przez Zgromadzenie.

#### **Art. 10a.**

Organami s dów wojskowych s :

- 1) w wojskowych s dach okr gowych - prezes s du oraz kolegium wojskowe-  
go s du okr gowego,
- 2) w wojskowych s dach garnizonowych - prezes s du.

#### **Art. 11.**

- § 1. Prezes wojskowego s du okr gowego i prezes wojskowego s du garnizono-  
wego, zwani dalej "prezesami s dów wojskowych", kieruj działalno ci s -  
du oraz s przeło onymi s dziów i pozostałego składu osobowego danego  
s du.
- § 2. Prezesa s du wojskowego zast puje wyznaczony zast pca lub s dzia.
- § 3. Prezesa wojskowego s du okr gowego i jego zast pc powołuje i odwołuje,  
spo ród s dziów wojskowych s dów okr gowych, Minister Sprawiedliwo ci  
w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

- § 4. Prezesa wojskowego s du garnizonowego i jego zast pc powołuje i odwołuje, spośród s dziów s dów wojskowych, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.
- § 5. Prezes s du wojskowego i jego zast pca może być odwołany przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej w przypadku ra cego niewywi zywania się z obowiązków służbowych lub gdy dalsze pełnienie przez prezesa jego funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości.
- § 6. Odwołanie następuje po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady S downictwa. Zamiar odwołania prezesa s du wojskowego albo jego zast pcy, wraz z pisemnym uzasadnieniem, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej przedstawia Krajowej Radzie S downictwa, w celu uzyskania opinii.
- § 7. Jeżeli Krajowa Rada S downictwa w terminie miesiąca, od przedstawienia zamiaru odwołania prezesa s du wojskowego albo jego zast pcy, opinii nie wyda, uważa się, że opinia jest pozytywna.
- § 8. W razie złożenia przez prezesa s du wojskowego albo jego zast pcy rezygnacji z pełnionej funkcji, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej odwołuje go bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w § 6.

#### **Art. 12.**

- § 1. Kolegium wojskowego s du okręgowego, zwane dalej "kolegium", składa się z czterech do ośmiu członków, wybranych spośród s dziów orzekających w sądach działających na obszarze właściwo ci wojskowego s du okręgowego.
- § 2. Przewodniczącym kolegium jest prezes wojskowego s du okręgowego, a w razie jego nieobecności - zast pca przewodniczącego, wybrany przez kolegium spośród jego członków.
- § 3. Kadencja kolegium trwa 2 lata.

#### **Art. 13.**

- § 1. Do zadań kolegium należą sprawy nie zastrzeżone w ustawie do wyłącznej właściwo ci Zgromadzenia, a w szczególności:
- 1) przedstawianie Zgromadzeniu opinii o kandydatach na stanowiska s dziów s dów wojskowych,
  - 2) wyrażanie opinii w sprawach wyznaczania na stanowiska służbowe oraz zwalniania z tych stanowisk prezesów s dów wojskowych i ich zast pców,
  - 3) opiniowanie wniosków o przeniesienie s dziego na inne miejsce służbowe,
  - 4) wyrażanie opinii w sprawach przedstawionych przez Krajową Radę S downictwa, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, dyrektora departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4, oraz przez prezesa wojskowego s du okręgowego,
  - 5) wypowiedzanie się w przypadkach zachowań s dziów naruszających zasady etyki.
- § 2. Do podjęcia uchwał wymagana jest obecność przynajmniej dwóch trzecich członków kolegium. Uchwały kolegium zapadają większością głosów, przy czym w razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

- § 3. Kolegium zbiera się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na pół roku.
- § 4. Posiedzenia kolegium zwołuje jego przewodniczący z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej członków kolegium.

### **Rozdział 3**

#### **Nadzór i administracja sądowa**

##### **Art. 14.**

- § 1. Prezesi sądów wojskowych wykonują czynności nadzoru sądowego i administracji sądowej przewidziane w przepisach postępowania sądowego oraz w regulaminach urzędowania, a także inne czynności określone w ustawach i odrębnych przepisach.
- § 2. W zakresie, o którym mowa w § 1, prezesi sądów wojskowych sądów garnizony podlegają prezesom właściwych sądów okręgowych, a prezesi tych sądów - dyrektorowi departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4.
- § 3. Prezesi sądów wojskowych mogą zlecać poszczególne czynności nadzoru sądowego i administracji sądowej swoim zastępcom, a w szczególnych przypadkach - sędziom.
- § 4. Prezes sądu wojskowego wyznacza sędzię do sprawowania nadzoru penitencjarnego.

##### **Art. 15.**

- § 1. Osoby powołane do kierowania i nadzoru nad działalnością administracyjną sądów wojskowych mają prawo wglądu w czynności tych sądów, mogą dać wyjaśnienia oraz usunąć uchybień. Minister Sprawiedliwości oraz prezesi sądów wojskowych mogą uchylać zarządzenia administracyjne niezgodne z prawem albo naruszające sprawność postępowania sądowego lub z innych powodów niecelowe.
- § 2. Sędziowie wykonujący czynności, o których mowa w § 1, mogą być obecni na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności.
- § 3. W razie stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego, Minister Sprawiedliwości oraz prezesi sądów wojskowych mogą zwrócić na niego, na piśmie, uwagę i dać usunąć skutków tego uchybienia. Sędzia, którego dotyczy zwrócona uwaga może, w terminie 7 dni, złożyć pisemne zastrzeżenie do organu, który zwrócił uwagę, co nie zwalnia go od obowiązku usunąć skutków uchybienia.
- § 3a. W razie złożenia zastrzeżenia organu, o którym mowa w § 3, uchyla uwagę albo przekazuje sprawę do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu.
- § 3b. W przypadku przewidzianym w § 3a, sąd dyscyplinarny wydaje postanowienie po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego oraz sędziego, chyba że nie jest to możliwe. Na postanowienie odmawiające uwzględnienia zastrzeżenia sędziemu przysługuje zażalenie. Zażalenie rozpoznaje ten sam sąd dyscyplinarny w innym równorzędnym składzie.
- § 4. Minister Sprawiedliwości może zwrócić prezesowi lub zastępcy prezesa sądu wojskowego pisemną uwagę, jeżeli stwierdzi uchybienia w zakresie kierowania sądem albo sprawowania przez prezesa przysługującego mu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów wojskowych.

§ 5. Uprawnienia określone w § 4, przysługują Ministrowi Obrony Narodowej odnośnie nadzoru w zakresie czynnej służby wojskowej żołnierzy pełniących służbę w służbach wojskowych.

#### **Art. 16.**

Czynności z zakresu nadzoru i administracji sądowej, o których mowa w art. 5 § 2 i 3, art. 14 § 1 i 3 oraz w art. 15, nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której sądzisz niezawisłości.

#### **Art. 17.**

- § 1. W służbach wojskowych działają sekretariaty oraz inne komórki organizacyjne, które tworzy prezes sądu wojskowego.
- § 2. Zasady wyznaczania żołnierzy zawodowych i pracowników cywilnych na stanowiska w sekretariatach i innych komórkach organizacyjnych sądów wojskowych oraz kwalifikacje wymagane do objęcia stanowisk określone przepisami.

#### **Art. 18.**

- § 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia:
- 1) organizację sądów wojskowych oraz ustala regulamin wewnętrzny urzędowania tych sądów,
  - 2) szczegółowy tryb wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 5 § 2, art. 14 i art. 15,
  - 3) szczegółowe zasady archiwizacji, niszczenia i przekazywania właściwym archiwom państwowym aktów sądowych.
- § 2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 5 § 3.
- § 3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określa, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w służbach wojskowych oraz w departamencie, o którym mowa w art. 5 § 4. Liczbę sędziów w departamencie określa się z uwzględnieniem potrzeb Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

### **Rozdział 4** **Sędziowie sądów wojskowych**

§ 4 w art. 18 skreślony

#### **Art. 19.**

- § 1. Wojskowy sąd garnizonowy składa się z sędziów i asesorów tego sądu.
- § 2. Wojskowy sąd okręgowy składa się z sędziów tego sądu.

**Art. 20.**

Sędziowie sędów wojskowych w zakresie orzekania są niezawisli i podlegają tylko ustawom.

**Art. 21.**

- § 1. Sędzia sędów wojskowych jest obowiązany postąpić zgodnie ze zobowiązaniem sędziowskim oraz stale podnosi kwalifikacje zawodowe.
- § 2. Sędzia sędów wojskowych powinien w służbie i poza służbą strzec powagi stanowiska sędziowskiego i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujemną godność sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.
- § 3. W okresie zajmowania stanowiska sędzia sędów wojskowych nie może należeć do partii politycznych ani brać udziału w jakiegokolwiek działalności politycznej.

**Art. 22.**

- § 1. Sędzią sędów wojskowych, zwanym dalej "sędzią", może być oficer pełniący zawód słuźbista, który:
- 1) korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich,
  - 2) jest nieskazitelnego charakteru,
  - 3) ukończył wszystkie studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce,
  - 5) złożył egzamin sędziowski,
  - 6) odbył co najmniej trzyletnią staż na stanowisku asesora w sędzie wojskowym,
  - 7) ukończył 29 lat.
- § 2. Odbycie aplikacji w sędzie powszechnym lub w jednostce organizacyjnej prokuratury, złożenie egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego albo odbycie stażu na stanowisku asesora sędowego lub w jednostce organizacyjnej prokuratury jest równoznaczne ze spełnieniem wymagań określonych odpowiednio w § 1 pkt 4-6.
- § 3. Wymagania określone w § 1 pkt 4-6 nie dotyczą:
- 1) profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych w polskich szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk oraz w innych placówkach naukowych i naukowo-badawczych,
  - 2) osób, które zajmowały stanowiska sędziów, prokuratorów, wiceprokuratorów i podprokuratorów,
  - 3) adwokatów, radców prawnych oraz notariuszy, którzy wykonywali ten zawód co najmniej przez 3 lata.

pkt 4 w § 1 w art. 22  
skreślony

**Art. 23.**

- § 1. Sędziowie sędów wojskowych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sędownictwa.
- § 1a. Sędziowie sędów wojskowych są powoływani na stanowiska:
- 1) sędziego wojskowego sędów garnizonowego,

- 2) s dziego wojskowego s du okr gowego.
- § 1b. Powołuj c do pełnienia urz du na stanowisku s dziowskim Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza miejsce słu bowe (siedzib ) s dziego.
- § 2. Kandydatów na stanowiska s dziów, przedstawionych przez Zgromadzenie S dziów S dów Wojskowych, zgłasza Krajowej Radzie S downictwa Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, którzy mog wyrazi opini o kandydatach. **zmiana w § 1 w art. 26 wchodzi w życie z dn. 1.01.2004 r. (Dz.U. 2002 r. Nr 153, poz. 1271)**
- § 3. Kandydatów na stanowiska s dziów zgłasza Zgromadzeniu dyrektor departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4.
- § 4. Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej mo e, po wysłuchaniu opinii kolegium wła ciwego s du, zgłosi Krajowej Radzie S downictwa kandydatów na stanowiska s dziów.
- § 5. Kandydaci na stanowiska s dziów zgłaszaj swoje kandydatury dyrektorowi departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4. Dyrektor, przed zgłoszeniem kandydatur Zgromadzeniu, ocenia kwalifikacje kandydatów, zasi ga opinii wła ciwego kolegium i zawiadamia Ministra Sprawiedliwo ci oraz Ministra Obrony Narodowej, przekazuj c wypelnion kart zgłoszenia kandydata. **pkt 4 w § 1 oraz § 2 w art. 24 skreślony**

#### **Art. 24.**

- § 1. S dziowie zajmuj stanowiska:
- 1) s dziego wojskowego s du garnizonowego,
  - 2) s dziego wojskowego s du okr gowego,
  - 3) s dziego departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4.
- § 3. Obj cie stanowiska przez s dziego stwierdza Minister Obrony Narodowej.

#### **Art. 25.**

- § 1. S dziowie i ławnicy na rozprawach u ywaj stroju urz dowego. Strojem urz dowym s dziego i ławnika na rozprawie s dowej jest toga, a s dziego przewodnicz cego na rozprawie tak e nakładany na kołnierz togi ła cuch z wizerunkiem orła.
- § 2. Minister Sprawiedliwo ci, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, po zasi gni ciu opinii Krajowej Rady S downictwa, okre li, w drodze rozporz dzenia, wzór stroju urz dowego s dziów i ławników, uwzgl dniaj c uroczysty charakter stroju, odpowiedni dla powagi s du i tradycj utrwalon w s downictwie.

#### **Art. 26.**

- § 1. Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej mo e delegowa s dziego na okres nieprzekraczaj cy trzech miesi cy w roku kalendarzowym, do pełnienia obowi zków s dziowskich lub wykonywania czynno ci administracyjnych w innym s dzie wojskowym lub w s dzie powszechnym albo w departamencie, o którym mowa w art. 5 § 4, a na wniosek Pierwszego Prezesa S du Najwyszego lub Prezesa Naczelnego S du Administracyjnego - tak e, odpowiednio, w S dzie Najwyszym lub *[Naczelnym Sądzie Administracyjnym]* **<sądzie administracyjnym>**.
- § 2. Za zgod s dziego okres delegowania, o którym mowa w § 1, mo e trwa dłu ej ni 3 miesi ce.

- § 3. Prezes wojskowego sądu okręgowego może delegować sędziego wojskowego sądu garnizonowego do pełnienia obowiązków sędziego na obszarze właściwości danego wojskowego sądu okręgowego na czas nie dłuższy niż miesiąc w roku kalendarzowym.
- § 4. Łączny czas delegacji na podstawie przepisów § 1 i 3 nie może przekraczać 3 miesięcy w roku kalendarzowym.

#### **Art. 27.**

Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości może powierzyć czasowe pełnienie czynności sędziowskich oficerowi rezerwy powołanemu na ćwiczenia wojskowe, który jest sędzią sądu powszechnego.

#### **Art. 28.**

- § 1. Sędziowie są obowiązkowo zaniżeni do złożenia o wiadczenia o swoim stanie majątkowym. O wiadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. O wiadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzynarodowego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. O wiadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.
- § 1a. O wiadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w dwóch egzemplarzach.
- § 2. O wiadczenia, o których mowa w § 1, sędziowie składają prezesowi właściwego wojskowego sądu okręgowego, który dokonuje analizy zawartych w nich danych. Sędziowie zajmujący stanowiska służbowe w departamencie, o którym mowa w art. 5 § 4, o wiadczenia składają Ministrowi Sprawiedliwości, który dokonuje analizy zawartych w nich danych.
- § 3. Prezesi wojskowych sądów okręgowych składają o wiadczenie, o którym mowa w § 1, Krajowej Radzie Sędownictwa, która dokonuje analizy danych w nim zawartych.
- § 4. O wiadczenie, o którym mowa w § 1, składa się przed objęciem stanowiska, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia stanowiska sędziego.
- § 5. Informacje zawarte w o wiadczeniu o stanie majątkowym stanowią tajemnicę służbową, chyba że sędzia, który złożył o wiadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach podmiot uprawniony, zgodnie z § 2 lub 3, do odebrania o wiadczenia może je ujawnić pomimo braku zgody składającego o wiadczenie. O wiadczenie przechowuje się przez 6 lat.
- § 6. Jeden egzemplarz o wiadczenia o stanie majątkowym podmiot uprawniony do odebrania o wiadczenia zgodnie z § 2 lub § 3, przekazuje do urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania sędziego. Właściwy urząd skarbowy jest uprawniony do analizy danych zawartych w o wiadczeniu, w tym również do porównania jego treści z treścią uprzednio złożonych o wiadczenia oraz rocznych zeznań podatkowych (PIT). Jeżeli wynik analizy budzi uzasadnione wątpliwości co do legalności pochodzenia

majtku ujawnionego w o wiadczeniu, urz d skarbowy kieruje spraw do wla ciwego post powania, prowadzonego na podstawie odr bnych przepi sów.

### **Art. 29.**

Do zlo enia o wiadczenia, o którym mowa w art. 28, stosuje si odpowiednio formularz okre lony przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia dzialalno ci gospodarczej przez osoby pełni ce funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679), dotycz cymi o wiadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 tej e ustawy.

### **Art. 30.**

- § 1. S dzia nie mo e by zatrzymany ani poci gni ty do odpowiedzialno ci karnej bez zezwolenia wla ciwego s du dyscyplinarnego. Nie dotyczy to zatrzymania w razie uj cia s dziego na gor cym uczynku popełnienia przest pstwa, je eli zatrzymanie jest niezb dne do zapewnienia prawidłowego toku post powania. Do czasu wydania uchwały zezwalaj cej na poci gni cie s dziego do odpowiedzialno ci karnej wolno podejmowa tylko czynno ci niecierpi ce zwłoki.
- § 2. O zatrzymaniu s dziego niezwłocznie powiadamia si prezesa wojskowego s du okr gowego wla ciwego ze wzgl du na miejsce zatrzymania. Mo e on nakaza natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego s dziego. O fakcie zatrzymania s dziego prezes wojskowego s du okr gowego niezwłocznie zawiadamia Krajow Rad S downictwa, Ministra Sprawiedliwo ci i Ministra Obrony Narodowej.
- § 3. Wniosek o zezwolenie na poci gni cie s dziego do odpowiedzialno ci karnej, je eli nie pochodzi od prokuratora, powinien by sporz dzony i podpisany przez adwokata albo radc prawnego b d cego pełnomocnikiem.
- § 4. Postanowienie zezwalaj ce na wszcz cie przeciwko s dziemu post powania karnego mo na wyda , je eli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przest pstwa.
- § 5. Je eli wniosek o zezwolenie na poci gni cie s dziego do odpowiedzialno ci karnej nie odpowiada warunkom formalnym pisma procesowego okre lonym w Kodeksie post powania karnego lub jest oczywi cie bezzasadny, prezes s du dyscyplinarnego odmawia jego przyj cia. Na zarz dzenie o odmowie przyj cia wniosku przysługuje za alenie do s du dyscyplinarnego wla ciwego do rozpoznania wniosku.
- § 6. W terminie siedmiu dni od dor czenia uchwały odmawiaj cej zezwolenia na poci gni cie s dziego do odpowiedzialno ci karnej, organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje za alenie do s du dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie s dziemu przysługuje za alenie na uchwał zezwalaj c na poci gni cie go do odpowiedzialno ci karnej. Poza tym do post powania przed s dem dyscyplinarnym w sprawach o zezwolenie na poci gni cie s dziego do odpowiedzialno ci karnej stosuje si przepisy o post powaniu dyscyplinarnym.

**Art. 31.**

S dziowie s nieusuwalni ze swojego stanowiska, z wyj tkiem wypadków przewidzianych w ustawie.

**Art. 32.**

- § 1. Stosunek słu bowy s dziego rozwi zuje si z mocy prawa, je eli s dzia zrzekł si urz du lub uko czył 60 lat. Zrzeczenie si urz du jest skuteczne po upływie trzech miesi cy od dnia zło enia na r ce Ministra Sprawiedliwo ci o wiadczenia, chyba e na wniosek s dziego Minister Sprawiedliwo ci okre li inny termin. O rozwi zaniu stosunku słu bowego s dziego z mocy prawa Minister Sprawiedliwo ci zawiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Krajow Rad S downictwa, Ministra Obrony Narodowej i s dziego.
- § 2. S dziego, który zrzekł si urz du, wyznacza si za jego zgod ponownie na stanowisko zajmowane poprzednio lub na stanowisko równorz dne poprzednio zajmowanemu, je eli nie ma innych przeszkód prawnych i istnieje taka mo liwo .
- § 3. W przypadku nieskorzystania przez s dziego z przysługuj cego mu prawa, o którym mowa w § 2, zwalnia si go z zawodowej słu by wojskowej, chocia - by nie spełniał warunków okre lonych w przepisach o słu bie wojskowej ołnierzy zawodowych.
- § 4. S dzia, którego stosunek słu bowy rozwi zał si z mocy prawa z powodu uko czenia 60 lat przechodzi w stan spoczynku, chyba e został powołany na urz d s dziego s du powszechnego.
- § 5. W razie zbiegu prawa do uposa enia w stanie spoczynku z prawem do emerytury lub renty wojskowej, wypłaca si osobie uprawnionej wył cznie wiadczenie wy sze albo przez ni wybrane.
- § 6. S dzia, którego stosunek słu bowy rozwi zał si z mocy prawa, z powodu uko czenia 60 lat , na swój wniosek jest powoływany, w trybie okre lonym w przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju s dów powszechnych (Dz.U. Nr 98, poz. 1070), z zastrze eniem § 7 i 8, na urz d s dziego s - du powszechnego, je eli nie ma innych przeszkód prawnych i istnieje taka mo liwo .
- § 7. W wypadku przewidzianym w § 6, Krajowa Rada S downictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, bez zasi gania opinii wła ciwego zgromadzenia s dziów, wniosek o powołanie s dziego s du wojskowego na urz d s dziego s du powszechnego.
- § 8. Powołanie s dziego s du wojskowego na urz d s dziego s du powszechnego w trybie, o którym mowa w § 6 i 7, nast puje odpowiednio: s dzia wojskowego s du garnizonowego na stanowisko s dziego w s dzie rejonowym, a s dzia wojskowego s du okr gowego na stanowisko s dziego w s dzie okr - gowym.
- § 9. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 7, zainteresowanemu słu y skarga do S du Najwyszego.

**Art. 33.**

- § 1. S dzia, który został mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach pa stwowych, samorz du terytorialnego, w słu bie dyploma-

tycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych i ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, jest obowiązany zrzec się niezwłocznie swojego urzędu.

- § 2. Sędzia, który zrzekł się urzędu z przyczyn określonych w § 1, może powrócić na urząd sędziowski i poprzednio zajmowane stanowisko, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków sędziowski nie przekracza dziewięciu lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sędziowskich.
- § 3. W wypadku przewidzianym w § 2, Krajowa Rada Sędownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, po uzyskaniu opinii Zgromadzenia Sędów Wojskowych, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie byłego sędziego na urząd sędziowski na poprzednio zajmowane stanowisko i miejsce służbowe, niezależnie od liczby stanowisk sędziowskich w danym sądzie, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na urząd sędziowski.
- § 4. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 3, zainteresowanemu służy skarga do Sądu Najwyższego.

#### **Art. 34.**

- § 1. Prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o złamaniu sędziowskiego z urzędu oraz prawomocne orzeczenie sądu skazujące na karę karną pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego, pociąga za sobą, z mocy prawa, utratę urzędu i stanowiska sędziego. Stosunek służbowy sędziego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.
- § 2. O wygaśnięciu stosunku służbowego, o którym mowa w § 1, sędziogo zawiadamia Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

#### **Art. 35.**

- § 1. Sędziogo nie można zwolnić z zawodowej służby wojskowej przed rozwiązaniem stosunku służbowego z mocy prawa lub przed utratą przez niego stanowiska sędziego.
- § 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, sędziogo zwalnia się z zawodowej służby wojskowej jednocześnie z rozwiązaniem stosunku służbowego z mocy prawa lub utratą przez niego tego stanowiska.
- § 3. Sędzia, który orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej został uznany za niezdolnego do zawodowej służby wojskowej, na swój wniosek jest powoływany, w trybie określonym w przepisach ustawy, o której mowa w art. 32 § 6, z zastrzeżeniem § 4 i 5, na urząd sędziowski sądu powszechnego, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych i istnieje taka możliwość.
- § 4. W wypadku przewidzianym w § 3, Krajowa Rada Sędownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej - bez zasięgnięcia opinii właściwego zgromadzenia sędziów - wniosek o powołanie byłego sędziego sądu wojskowego na urząd sędziowski sądu powszechnego.

- § 5. Powołanie sędziego sędzi wojskowego na urząd sędziego sędzi powszechnego w trybie, o którym mowa w § 3 i 4, następuje w sposób, o którym mowa w art. 32 § 8.
- § 6. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 4, zainteresowanemu służy skarga do Sędzi Najwyższego.

#### **Art. 36.**

- § 1. Sędziwo, który z przyczyn określonych w art. 34 utracił stanowisko, zwalnia się z zawodowej służby wojskowej.
- § 2. Zwolnienie z przyczyn określonych w § 1 pociąga za sobą takie same skutki, jak zwolnienie żołnierza ukaranego karą dyscyplinarną usunięcia z zawodowej służby wojskowej, przewidzianą w przepisach o dyscyplinie wojskowej.

### **Rozdział 5**

#### **Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów sądów wojskowych**

#### **Art. 37.**

- § 1. Za wykroczenia oraz za przewinienia dyscyplinarne sędziowie ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną przed sądami dyscyplinarnymi.
- § 2. Przewinieniem dyscyplinarnym w rozumieniu ustawy jest naruszenie obowiązków sędziego, uchybienie powadze stanowiska sędziowskiego, naruszenie dyscypliny wojskowej oraz zasad honoru i godności żołnierskiej.
- § 3. Sędziwo odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie uchybił obowiązkowi piastowanego wówczas urzędu państwowego lub okazał się niegodnym stanowiska sędziego.

#### **Art. 38.**

Prowadzenie postępowania karnego przeciwko sędziemu nie wyklucza postępowania dyscyplinarnego o ten sam czyn.

#### **Art. 39.**

- § 1. Karami dyscyplinarnymi są :
- 1) upomnienie,
  - 2) nagana,
  - 3) usunięcie z zajmowanej funkcji,
  - 4) przeniesienie na inne miejsce służbowe,
  - 5) złożenie sędziego z urzędu.
- § 2. Orzekając karę złożenia sędziego z urzędu, sądy dyscyplinarne mogą wystąpić do właściwego organu z wnioskiem o pozbawienie ukaranego stopnia oficerskiego.
- § 3. Sędziwo, któremu wymierzono karę określoną w § 1 pkt 3 lub 4, nie może być wyznaczony przez okres pięciu lat na wyższe sędziowskie stanowisko służbowe oraz mianowany na wyższy stopień wojskowy, a także nie może w tym okresie być członkiem kolegium sędziwo wojskowego, orzeka w sprawie dyscyplinarnym oraz odzyska utraconą funkcję.

- § 4. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 5, polega za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego na urząd sędziowski.
- § 5. W wypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi, sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzania kary.

#### **Art. 39a.**

- § 1. Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych są sędziów sądów wojskowych:
  - 1) w pierwszej instancji - wojskowe sądy okręgowe,
  - 2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy - Izba Wojskowa.
- § 2. Miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy sędziowski w postępowaniu dyscyplinarnym oraz w sprawach, o których mowa w art. 15 § 3b lub w art. 30 § 1, jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego znajduje się miejsce służbowe sędziowski objętego postępowaniem.
- § 3. Sądy dyscyplinarne orzekają w składzie trzech sędziów. Do orzekania w sądzie dyscyplinarnym są uprawnieni wszyscy sędziowie danego sądu dyscyplinarnego, z wyjątkiem prezesa sądu oraz rzecznika dyscyplinarnego.

#### **Art. 40.**

- § 1. W postępowaniu dyscyplinarnym bierze udział rzecznik dyscyplinarny.
- § 2. Rzecznik dyscyplinarny działa przy Krajowej Radzie Sędownictwa. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego trwa cztery lata.
- § 3. Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych zgłasza Krajowej Radzie Sędownictwa wybranego rzecznika dyscyplinarnego, najpóźniej na trzy miesiące przed upływem kadencji rzecznika dyscyplinarnego, albo w ciągu miesiąca po jego ustąpieniu.
- § 4. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród sędziów sądów wojskowych lub adwokatów.

#### **Art. 41.**

- § 1. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności dyscyplinarne na podstawie Krajowej Rady Sędownictwa, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, kolegium, prezesów właściwych sądów wojskowych, a także z własnej inicjatywy. Rzecznik dyscyplinarny, w zakresie prowadzenia postępowania wyjątkowego, jest związany wskazaniem organu uprawnionego.
- § 2. Rzecznik dyscyplinarny przeprowadza postępowanie, które ma na celu wstępne wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia znamion czynu zarzucanego obwinionemu oraz zgromadzenie i utrwalenie dowodów dla sądu dyscyplinarnego.
- § 3. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w § 2, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia sędziowski na piśmie zarzuty.
- § 4. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony, w terminie 14 dni, może złożyć wyjaśnienia i zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

- § 5. Po upływie terminu, o którym mowa w § 4, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania oraz uzasadnienie.

#### **Art. 41a.**

- § 1. Po rozpoznaniu sprawy na rozprawie, sąd dyscyplinarny orzeka wyrokiem.
- § 2. Jeżeli przewinienie zawiera znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny z urzędu rozpoznaje sprawę w zakresie zezwolenia na pościgi ścigania do odpowiedzialności karnej i wydaje postanowienie w przedmiocie zezwolenia, o którym mowa w art. 30 § 1, co nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego.

#### **Art. 41b.**

- § 1. Sąd dyscyplinarny może z urzędu lub na wniosek rzecznika dyscyplinarnego zawiesić w czynnościach ścigania, w stosunku do którego wszczęto postępowanie karne, o ubezwłasnowolnienie lub postępowanie dyscyplinarne.
- § 2. Zawieszenie w czynnościach ścigania pościga za sobą skutki zawieszenia w czynnościach śledczych na podstawie przepisów o dyscyplinie wojskowej; nie dotyczy to osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie o ubezwłasnowolnienie.
- § 3. Zawieszenie w czynnościach ustaje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania, o którym mowa w § 1, jeżeli sąd dyscyplinarny wcześniej nie uchylił zawieszenia.
- § 4. Na uchwałę w przedmiocie zawieszenia w czynnościach ścigania przysługuje zażalenie do sądu drugiej instancji. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania uchwały.

#### **Art. 41c.**

- § 1. Przewodniczący sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przesyła odpis prawomocnego wyroku sądu dyscyplinarnego Krajowej Radzie Sędownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Obrony Narodowej, a ponadto prezesowi właściwego sądu i kolegium.
- § 2. Wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

#### **Art. 42.**

- § 1. Odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną dołącza się do akt osobowych ukaranego.
- § 2. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku orzekającego karę przewidzianą w art. 39 § 1 pkt 1-4, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej zarządza usunięcie odpisu wyroku z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego wyroku skazującego.

## **Rozdział 6**

### **Asesorzy sądów wojskowych**

#### **Art. 43.**

- § 1. Asesorem s du wojskowego, zwanym dalej "asesorem", mo e by olnierz zawodowy pełni cy słu b stał i posiadaj cy stopie wojskowy w korpusie oficerów, który spełnia wymagania okre lone w art. 22 § 1 pkt 1-5.
- § 2. Asesora powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.
- § 2a. Obj cie stanowiska przez asesora stwierdza Minister Obrony Narodowej.
- § 3. Sta asesorski odbywa si w wojskowym s dzie garnizonowym, trwa on nie dłu ej ni 4 lata, przy czym przez okres 6 miesi cy asesor wykonuje czynno ci s dziowskie w s dzie rejonowym.
- § 4. W wypadku braku stanowisk s dziowskich mo na, za zgod asesora, przedłu y sta asesorski.
- § 5. Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej okre li, w drodze rozporz dzenia, zasady odbywania sta u asesorskiego.

#### **Art. 44.**

Do asesorów stosuje si przepisy art. 28 i 29.

#### **Art. 45.**

Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej mo e powierzy asesorowi pełnienie czynno ci s dziowskich w wojskowym s dzie garnizonowym oraz w wojskowym s dzie okr gowym jako odwoławczym.

#### **Art. 46.**

- § 1. Do asesorów, którym powierzono pełnienie czynno ci s dziowskich, stosuje si przepisy dotycz ce s dziów, z wyj tkiem art. 33, i z zastrze eniem art. 70 § 1a. Asesor mo e przewodniczy na rozprawie głównej lub na posiedzeniach tylko wówczas, gdy ustawa przewiduje rozpoznawanie sprawy w składzie jednego s dziego i dwóch ławników.
- § 2. Asesor obejmuj cy stanowisko, składa wobec Ministra Sprawiedliwo ci lubowanie według roty ustalonej dla asesorów s dowych w ustawie, o której mowa w art. 32 § 6.
- § 3. Asesor nie mo e sprawowa nadzoru penitencjarnego.

#### **Art. 47.**

Asesorzy, którym nie powierzono czynno ci s dziowskich, ponosz odpowiedzialno na zasadach odnosz cych si do olnierzy zawodowych, z tym e prawo karania ich za przewinienia dyscyplinarne przysługuje przeło onym s dziom i Ministrowi Obrony Narodowej.

**Art. 48.**

Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości może powierzyć pełnienie czynności sędziowskich w wojskowym sądzie garnizonowym oficerowi rezerwy odbywającemu ćwiczenia wojskowe, który jest asesorem sądu powszechnego i ma uprawnienia do pełnienia czynności sędziowskich.

**Rozdział 7****Aplikanci****Art. 49.**

- § 1. Aplikantem w sądzie wojskowym, zwanym dalej "aplikantem", może być oficer zawodowy pełniący służbę i posiadający stopień wojskowy w korpusie oficerów, który spełnia wymagania określone w art. 22 § 1 pkt 1-3.
- § 2. Aplikanta w wojskowym sądzie garnizonowym powołuje i odwołuje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.
- § 3. Objęcie stanowiska przez aplikanta stwierdza Minister Obrony Narodowej.

**Art. 50.**

- § 1. Aplikant odbywa aplikację w sądzie powszechnym na zasadach i w sposób określony dla aplikantów sądowych, a także w sądzie wojskowym.
- § 2. Aplikacja trwa 3 lata.
- § 3. Po upływie okresu aplikacji aplikant składa egzamin sędziowski. W wypadku niedostatecznego wyniku egzaminu aplikant może przystąpić do ponownego jego składania w ciągu roku od dnia egzaminu poprzedniego.
- § 4. W wypadku, o którym mowa w § 3, aplikanta wyznacza się na stanowisko administracyjne w sądzie wojskowym.
- § 5. Aplikant zostaje zwolniony z zawodowej służby wojskowej w razie nieprzystąpienia do egzaminu, niedostatecznego wyniku egzaminu końcowego lub niemięnowania go asesorem.
- § 6. Przepisu § 5 nie stosuje się, gdy właściwy organ wojskowy, za zgodą aplikanta, wyznaczy go na inne stanowisko wojskowe.
- § 7. Zezwolenia na zdawanie egzaminu w późniejszym terminie od przewidzianego w § 3 może na udzielić w razie stwierdzenia niemożności przystąpienia do egzaminu w tym terminie. Zezwolenia udziela prezes wojskowego sądu okręgowego.

**Art. 51.**

Przed podjęciem obowiązków aplikant składa wobec prezesa wojskowego sądu okręgowego lubowanie według roty przewidzianej dla aplikantów sądowych.

**Art. 52.**

Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania konkursu na stanowisko aplikanta, organizację aplikacji sądowej, zakres egzaminu sędziowskiego, skład komisji egza-

minacyjnej i sposób powoływania jej członków, wysokość ich wynagrodzenia i tryb postępowania komisji egzaminacyjnej.

#### **Art. 53.**

Aplikanci ponoszą odpowiedzialność na zasadach odnoszących się do sędziów zawodowych, z tym że prawo karania ich za przewinienia dyscyplinarne przysługuje przełożonym sędziom i Ministrowi Obrony Narodowej.

### **Rozdział 8**

#### **Ławnicy**

#### **Art. 54.**

Ławnikiem w sądzie wojskowym, zwanym dalej "ławnikiem", może być tylko sędziów w czynnej służbie wojskowej, a w przypadkach określonych w ustawie - również ławnik sądu powszechnego.

#### **Art. 55.**

§ 1. Ławnikiem może być sędziów, który:

- 1) ukończył 18 lat i korzysta z praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) jest nieskazitelnego charakteru oraz wyróżnia się w wykonywaniu zadań służbowych i przestrzeganiu dyscypliny wojskowej.

§ 2. Ławnikiem nie może być sędziów, który pełni służbę w departamencie, o którym mowa w art. 5 § 4, w sądzie wojskowym, w wojskowej jednostce organizacyjnej prokuratury lub w żandarmerii wojskowej.

§ 3. Nie może być ławnikiem jednocześnie w więcej niż jednym sądzie.

#### **Art. 56.**

§ 1. Ławników wybiera się do wojskowych sądów garnizonowych oraz do wojskowych sądów okręgowych.

§ 2. Ławników wybiera się większością głosów na zebraniach sędziów jednostek wojskowych, stacjonujących na obszarze właściwości poszczególnych sądów wojskowych, spośród kandydatów zgłoszonych na zebraniu.

§ 3. Kadencja ławnika trwa 3 lata. Ławników będących sędziami pełniącymi zasadniczą służbę wojskową wybiera się na okres odbywania tej służby.

§ 4. Liczba ławników wybieranych do poszczególnych sądów wojskowych oraz termin ich wyboru określa prezes właściwych sądów wojskowych.

#### **Art. 57.**

Ławnik sądu wojskowego może być wyznaczony do udziału w sprawach wyłecznie przed sądem tego samego rzędu.

#### **Art. 58.**

§ 1. Mandat ławnika wygasa:

- 1) w razie śmierci,

- 2) z upływem kadencji,
  - 3) z dniem zwolnienia z czynnej służby wojskowej,
  - 4) z razię przeniesienia do pełnienia służby w organach wymienionych w art. 55 § 2,
  - 5) w razię przeniesienia do innej jednostki wojskowej, stacjonującej na obszarze właściwości innego sądu wojskowego,
  - 6) w razię skazania prawomocnym wyrokiem sądu lub warunkowego umorzenia postępowania karnego,
  - 7) w razię orzeczenia prawomocnym wyrokiem o ograniczeniu lub utracie praw cywilnych,
  - 8) w razię uznania prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym winnym naruszenia honoru i godności żołnierskiej,
  - 9) w razię odwołania ławnika przez zebranie żołnierzy w jednostce wojskowej, w której pełni służbę,
  - 10) wskutek zrzeczenia się mandatu.
- § 2. Prezes właściwego sądu stwierdza wygaśnięcie mandatu ławnika.

#### **Art. 59.**

- § 1. Zebranie żołnierzy w jednostce wojskowej, w której ławnik pełni służbę, odwołuje ławnika większością głosów w razię:
- 1) niewykonywania obowiązków ławnika,
  - 2) zachowania godności w powagi sądu,
  - 3) utraty warunków, o których mowa w art. 55 § 1 pkt 2.
- § 2. Zebranie żołnierzy, o którym mowa w § 1, może odwołać ławnika z własnej inicjatywy lub na wniosek prezesa właściwego sądu wojskowego.

#### **Art. 60.**

- § 1. W wypadku wygaśnięcia mandatu lub odwołania ławnika dokonuje się, w razię potrzeby, wyboru nowego ławnika.
- § 2. Dodatkowe wybory ławników zarządza prezes właściwego sądu wojskowego.
- § 3. Mandat ławnika wybranego dodatkowo w czasie trwania kadencji wygasa z upływem kadencji ogółu ławników sądu.

#### **Art. 61.**

W wypadkach określonych w art. 58 § 1 pkt 2, 3 i 5 ławnik może jeszcze być wyznaczony do udziału w rozpoznaniu sprawy rozpoczętej z jego udziałem przed dniem wygaśnięcia mandatu, do czasu jej zakończenia.

#### **Art. 62.**

Ławnicy składają zobowiązanie według rotacji ustalonej dla siedzib wobec prezesa właściwego sądu wojskowego, który po odebraniu zobowiązania dokonuje wpisu na list ławników.

**Art. 63.**

Ławnicy pełniący czynności w wojskach w garnizonach, poza miejscem rozpoznania sprawy, otrzymują należące do nich przysługi celowniczym zawodowym z tytułu podróży służbowej.

**Art. 64.**

Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, organizację celowniczych oraz szczegółowe zasady wybierania i odwoływania ławników.

**Rozdział 9****Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe****Art. 65.**

W ustawie z dnia 21 maja 1963 r. o dyscyplinie wojskowej oraz o odpowiedzialności celowniczych za przewinienia dyscyplinarne i za naruszenie honoru i godności celowniczej (Dz.U. z 1992 r. Nr 5, poz. 17) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. celownikowi zatrzymanemu na podstawie ust. 1 przysługują uprawnienia przewidziane dla zatrzymanego w Kodeksie postępowania karnego, z tym że za aresztowanie na zatrzymanie przysługuje do służby wojskowej.";

2) w art. 58 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Od decyzji o wymierzeniu kary określonej w art. 13 ust. 1 pkt 7 i ust. 2 przysługuje celownikowi za aresztowanie do służby wojskowej.".

**Art. 66.**

W ustawie z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej celowniczych zawodowych (Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55, Nr 28, poz. 153, Nr 106, poz. 678 i Nr 107, poz. 688) w art. 75 po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2c w brzmieniu:

"2a. Zwolnienie z powodu osiągnięcia wieku celownika zawodowego, bez czego służy do służby wojskowej, określają przepisy - Prawo o ustroju sądów wojskowych.

2b. Przepis ust. 2a stosuje się do sędziów Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

2c. Zwolnienie z powodu osiągnięcia wieku celownika zawodowego, bez czego prokuratorem wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, następuje po ukonstytuowaniu przez niego 60 lat.".

**Art. 67.**

W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 1994 r. Nr 7, poz. 25, Nr 77, poz. 355, Nr 91, poz. 421 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163 i Nr 81, poz. 406, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 98, poz. 604 i Nr 106, poz. 679) w art. 83 w § 2 skreśla się kropki i dodaje wyrazy "oraz przez Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych.".

**Art. 68.**

W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 1994 r. Nr 19, poz. 70, Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 77, poz. 367 oraz z 1997 r. Nr 90, poz. 557, Nr 98, poz. 604 i Nr 106, poz. 679) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej ustala, w drodze rozporządzenia, regulamin określający tryb wewnętrznego urzędowania wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz wewnętrznej organizacji tych jednostek.";

2) w art. 108 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

"1a. Działalność wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury jest finansowana z wyodrębnionych środków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej.";

3) w art. 111 dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

"3. Naczelny Prokurator Wojskowy może delegować prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, na okres nie przekraczający sześciu miesięcy w roku kalendarzowym, do innej wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury. Za zgodą prokuratora okres delegowania może trwać dłużej niż sześć miesięcy.

4. Wojskowy prokurator okręgowy może delegować prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury, na okres nie przekraczający dwóch miesięcy w roku kalendarzowym, do innej wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury."

**Art. 69.**

W ustawie z dnia 20 grudnia 1989 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. Nr 73, poz. 435, z 1990 r. Nr 53, poz. 306, z 1993 r. Nr 47, poz. 213 i z 1996 r. Nr 72, poz. 347) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

"3) określa ogólną liczbę członków Sądu Dyscyplinarnego i Wyszego Sądu Dyscyplinarnego oraz wskazuje liczbę członków sądów dyscyplinarnych wybieranych odpowiednio przez zgromadzenia ogólne sędziów Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, zebranie zgromadzenia ogólnych sędziów sądów apelacyjnych, zebranie przedstawicieli zgromadzenia ogólnych sędziów w sądach wojewódzkich oraz przez Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych.";

2) w art. 3:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Kandydaty na stanowiska sędziów sądów wojskowych, przedstawiane przez Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych, są zgłaszane Radzie przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, którzy mogą wyrazić opinię o kandydatach."

b) po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

"4. Kandydatury na stanowiska sędziów sądów wojskowych może zgłosić również Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej."

### Art. 70.

§ 1. Do sędziów wojskowych, sędziów wojskowych oraz ławników stosuje się odpowiednio przepisy art. 4 i art. 5, art. 40, art. 42, art. 44-52, art. 53 § 1-3, art. 54, art. 56, art. 57 § 5, art. 58 § 1, art. 60, art. 65 i art. 66, art. 69 § 2, art. 70 i art. 71, art. 73-75, art. 77 § 2, § 5 i § 6, art. 78 § 1-4, art. 79, art. 80 § 4, art. 83, art. 84 § 3, art. 85 i art. 86, art. 89 i art. 90, art. 91 § 1-7 i § 9-12, art. 92 i art. 93, art. 94 § 1, § 3 i § 4, art. 95, art. 98 § 1, art. 99, art. 100 § 1-4, art. 101 § 2-4, art. 102, art. 104-106, art. 108, art. 111, art. 114 § 5-7, art. 115-118, art. 120-122, art. 125-128, art. 130, art. 133, art. 135 § 5-7, art. 147 § 3, art. 156, art. 159 § 1 pkt 5 i pkt 6, art. 167, art. 169, art. 170 § 3, art. 171-174 ustawy, o której mowa w art. 32 § 6, oraz przepisy wydane na podstawie art. 57 § 5, art. 78 § 5, art. 91 § 8, art. 103, art. 148 tej ustawy, z tym że:

- 1) określone w tych przepisach czynności i uprawnienia Ministra Sprawiedliwości, zgromadzenia ogólnego sędziów, kolegium sędziów, prezesów sądów rejonowych i okręgowych oraz prezesa sądu dyscyplinarnego wykonują odpowiednio: Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych, kolegium wojskowego sądu okręgowego, prezesi sądów wojskowych i prezes sądu dyscyplinarnego, a czynności i uprawnienia prezesa sądu apelacyjnego w zakresie nadzoru administracyjnego - Minister Sprawiedliwości za pośrednictwem dyrektora departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4,
- 2) uprawnienia określone w art. 92 § 1 powołanej ustawy przysługują, jeżeli sędzia wojskowy nie nabył wcześniej prawa do urlopu dodatkowego określonego w przepisach o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych,
- 3) uprawnienia określone w art. 172-174 powołanej ustawy przysługują w wypadku określonym w art. 61 niniejszej ustawy.

§ 1a. Do asesorów sądów wojskowych, którym powierzono pełnienie czynności sędziowskich, nie stosuje się art. 66, art. 69-71, art. 74, art. 77 § 5 i § 7, art. 91 § 1-4 i § 9-11 oraz art. 94a i art. 94b ustawy, o której mowa w art. 32 § 6.

§ 2. W sprawach nie uregulowanych w ustawie prawa i obowiązki sędziów, asesorów sądów wojskowych oraz aplikantów w sądach wojskowych określają przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

§ 3. Uposażenie sędziów, asesorów i aplikantów, o których mowa w § 2, określają przepisy o uposażeniu żołnierzy, z tym że nie może ono być niższe od wynagrodzenia sędziów, asesorów i aplikantów sądów powszechnych na stanowiskach równorzędnych, ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. W stosunku do sędziów, asesorów i aplikantów, o których mowa w § 2, nie stosuje się art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55, Nr 28, poz. 153, Nr 106, poz. 678 i Nr 107, poz. 688) w części dotyczącej służby kontraktowej.

**Art. 71.**

Do pracowników s dów wojskowych stosuje si odpowiednio przepisy ustawy z dnia 16 wrze nia 1982 r. o pracownikach urz dów pa stwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i poz. 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 98, poz. 604), a w sprawach nie uregulowanych tak e w przepisach tej ustawy - przepisy Kodeksu pracy.

**Art. 72.**

Do czasu powołania dyrektora departamentu, o którym mowa w art. 5 § 4, nie dłu ej ni przez okres 6 miesi cy, funkcje przewidziane dla niego w ustawie sprawuje Prezes Izby Wojskowej S du Najwy szego, a funkcje tego departamentu - organy nadzoru s dowego Izby Wojskowej S du Najwy szego.

**Art. 73.**

- § 1. S dziowie, którzy w dniu wej cia w ycie ustawy s s dziami wojskowych s dów garnizonowych i wojskowych s dów okr gowych, pozostaj nadal na dotychczasowych stanowiskach słu bowych.
- § 2. Przepis § 1 stosuje si odpowiednio do aplikantów i asesorów s dów garnizonowych.
- § 3. S dziowie wojskowi w Izbie Wojskowej S du Najwy szego, wykonuj cy dotychczas czynno ci nadzoru administracyjnego nad s dami wojskowymi, oraz s dziowie wojskowi wyznaczeni na stanowiska w Biurze Nadzoru Pozainstancyjnego w Izbie Wojskowej S du Najwy szego staj si z dniem wej cia w ycie ustawy s dziami wojskowych s dów okr gowych.
- § 4. S dziowie, o których mowa w § 3, mog by wyznaczeni na stanowiska słu bowe w:
- 1) Biurze Nadzoru Pozainstancyjnego w Izbie Wojskowej S du Najwy szego,
  - 2) departamencie, o którym mowa w art. 5 § 4,
  - 3) wojskowym s dzie okr gowym.
- § 5. Wyznaczenia, o którym mowa w § 4 pkt 3, dokonuje Minister Sprawiedliwo ci w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

**Art. 74.**

Po wej ciu w ycie ustawy kadencj , o której mowa w art. 10 § 2, rozpoczyna Prezes Wojskowego S du Okr gowego w Warszawie.

**Art. 75.**

Ile kro w innych ustawach jest mowa o szefie s du wojskowego lub jego zast pcy, nale y przez to rozumie prezesa s du wojskowego lub jego zast pc .

**Art. 76.**

Post powanie dyscyplinarne wszcz te przed dniem wej cia w ycie niniejszej ustawy prowadzi si nadal według przepisów dotychczasowych.

**Art. 77.**

Do osób, które rozpoczęły staż asesorski lub aplikację sędziowską w sądach wojskowych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

**Art. 78.**

Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy, a w zakresie dotyczącym art. 18 § 3 - 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, zachowują moc przepisy dotychczas obowiązujące, o ile nie są z nimi sprzeczne.

**Art. 79.**

Traci moc ustawa z dnia 8 czerwca 1972 r. o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. Nr 23, poz. 166, z 1989 r. Nr 73, poz. 436, z 1991 r. Nr 113, poz. 491, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1996 r. Nr 7, poz. 44 i z 1997 r. Nr 98, poz. 604).

**Art. 80.**

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.